

HR živě

Právní rámec poskytování zaměstnaneckých výhod

Veronika Odrobinová, advokát

WEINHOLD LEGAL

Obsah

- Prameny práva
- Základní principy
- Diskriminace
- Plnění poskytovaná v souvislosti se zaměstnáním
- Vytváření pracovních podmínek a pracovní prostředky
- Příklady
- Závěry
- Dotazy

Hlavní prameny práva

- Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce („ZP“)
- Zákon č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a průměrném výdělku („ZoM“)
- Zákon 119/1992 Sb., o cestovních náhradách („ZoCN“)
- Nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce
- Ostatní prameny práva (daňové a jiné právní předpisy, např. zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem)

Základní principy – 1

- Kogentní povaha pracovněprávních předpisů („co není povoleno, je zakázáno“)
- § 20 odst. 2 ZP – v kolektivních smlouvách lze upravovat mzdové a ostatní pracovněprávní nároky v rámci daném pracovněprávními předpisy
- Ad maiori a minus – Nejvyšší soud dovozuje, že platí i pro vnitřní předpisy a pracovní (popř. jiné – manažerské) smlouvy
- Pokud zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci plnění, které právní předpisy neumožňují – neplatnost
- Nesoulad pracovněprávních a daňových předpisů

Základní principy - 2

- Zaměstnavatel zaměstnanci poskytuje:
 - Mzda
 - Za výkon práce
 - Peněžitá nebo naturální mzda
 - Naturální mzda (§ 13 ZoM) – výrobky, výkony, práce a služby
 - Další plnění poskytovaná v souvislosti se zaměstnáním
 - Nejsou poskytována za výkon práce
 - Příkladný výčet v § 4 odst. 2 zákona o mzdě

Diskriminace

- Antidiskriminační ustanovení ZP
 - Zákaz přímé i nepřímé diskriminace – § 1 ZP
 - Výjimky - § 1 odst. 5 ZP
- Antidiskriminační ustanovení ZoM
 - Stejná mzda za stejnou práci a práci stejné hodnoty - § 4a ZoM
 - Neřeší ostatní plnění poskytovaná v souvislosti se zaměstnáním
 - Je třeba odkázat na úpravu ZP

Některá plnění poskytovaná v souvislosti se zaměstnáním - 1

- Zvýšené odstupné - § 60a ZP, popř. odstupné u výpovědi podle § 46 odst. 1 písm. d) ZP
- Zkrácení týdenní pracovní doby - § 83a odst. 4 ZP
- Prodloužení délky dovolené na zotavenou § 102 odst. 2 ZP
- Zvýšení nároků na pracovní volno při překážkách v práci - § 128 odst. 3 ZP, § 129 ZP
- Stanovení náhrad za opotřebení vlastního nářadí - § 131 ZP

Některá plnění poskytovaná v souvislosti se zaměstnáním - 2

- Závodní stravování - § 140 odst. 2 ZP
- Odškodňování při pracovních úrazech - § 200 odst. 1 ZP
- Vymezení případů, kdy nevzniká povinnost zaměstnance k úhradě nákladů na zvýšení kvalifikace - § 143 odst. 8 ZP
- Poskytování jiných a vyšších cestovních náhrad - § 9 ZoCN
- Příplatek za vykonávání činností ve ztížených a zdraví škodlivých podmínkách – nařízení vlády č. 252/1992 Sb.

Vytváření pracovních podmínek a pracovní prostředky

- Povinnost zaměstnavatele poskytovat osobní ochranné pracovní prostředky (včetně pracovních oděvů a obuvi)
- Povinnost zaměstnavatele vytvářet zaměstnanci příznivé pracovní podmínky
- Poskytování nástrojů k výkonu práce – počítač, mobilní telefon
- Možnost užívat tyto nástroje i pro osobní užití

Příklady a jejich právní implikace

- Příspěvek na stavební spoření – právní předpisy výslovně nestanoví možnost příspěvků zaměstnavatele; možnost takových příspěvků implicitně zmíněna v daňových předpisech
- Příspěvek na penzijní připojištění – zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění, tuto možnost výslovně připouští
- Mobilní telefon pro pracovní i osobní užití - právní předpisy výslovně nestanoví možnost poskytovat zaměstnanci nástroje i pro osobní využití; taková možnost implicitně zmíněna v daňových předpisech

Závěry

- Po právu lze poskytovat pouze plnění, které právní předpisy umožňují poskytovat
- Pokud právní předpisy dané plnění neznají, poskytovat je nelze – je otázkou, zda dostačuje zmínka v daňových předpisech
- Je však běžnou praxí, že taková plnění zaměstnavatel zaměstnancům poskytuje
- De lege ferenda – změnit kogentní povahu zákoníku práce (minimálně je-li ve prospěch zaměstnance)

Dotazy

